

Signaal Digitaal

Significant voor de
professionele hulpverlener

2022 - nummer 1

Verschenen op 22 februari 2022

Signaal Digitaal is het digitale tijdschrift van Sig vzw.
Meer info op www.sig-net.be > Signaal Digitaal

Redactie

Geert Andries
Dieter Baeyens
Greetje Desnerck
Annemie Desoete
Hilde Roeyers
Sven Van Geel
Herman Van Hove
Marc Van Ussel
Hilde Van Waelvelde
Petra Warreyn
Inge Zink

INCLUSIE IN-ZICHT

De werking van Sig wordt ondersteund door het Wetenschappelijk Netwerk, bestaande uit meer dan 40 leden verbonden aan universiteiten en hogescholen. De volledige namenlijst vindt u op www.sig-net.be > Wetenschap

Redactiesecretariaat

Tijdschrift Signaal Digitaal > signaaldigitaal@sig-net.be
p/a Sig vzw, Pachthofstraat 1, 9308 Gijzegem (Aalst) (B)

Het KEUVEL-kader: een leidraad en pleidooi voor nabijheid in een persoonlijk-professionele relatie

Greet Demesmaeker

praktijkgerichte orthopedagoog / Master Special Educational Needs – geeft vorming aan professionals en een breder publiek – ondersteunt als cognitief-gedragstherapeutische (wandel)coach en rouw- en verliesconsulent mensen in de zoektocht naar een kwaliteitsvol en waardegericht leven, met bijzondere aandacht voor personen in een kwetsbare positie – verbonden als lector/onderzoeker aan de opleiding Bachelor Orthopedagogie van de AP Hogeschool Antwerpen

Als hulpverlener ga je een relatie aan met mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Onderzoek wijst uit dat een nabije relatie een belangrijk fundament is voor een geslaagd begeleidingstraject. Toch blijkt de tweespalt afstand/nabijheid een steeds wederkerend dilemma waarbij nog al te vaak de kaart van afstand getrokken wordt.

Het KEUVEL-kader biedt aan hulpverleners handvatten om een warme samenwerkingsrelatie aan te gaan. In deze persoonlijk-professionele relatie wordt 'contact' boven 'contract' gezet, met als sleutelwoorden ontmoeting en afstemming, verbinding en aansluiting. Vanuit het hart, met hoofd en handen!

Inleiding

Als hulpverlener in de sociale sector kom je terecht in diverse contexten: ambulante begeleider bij personen met een beperking, leefgroepbegeleider of contextbegeleider in de jeugdhulp, buurtwerker, trajectbegeleider van personen in armoede, coach bij individuele begeleidingstrajecten, enz. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de vele werkcontexten waarin de hulpverlener zich beweegt. Wat deze verscheidenheid aan contexten gemeen heeft, is de relatie die aangegaan wordt met mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden en nood hebben aan ondersteuning.

Elke hulpverlener worstelt wel eens met de zogenaamde afstand/nabijheid in hun ondersteuningsrelatie met deze hulpvragers. Over dit dilemma tussen distantie en betrokkenheid is al veel gezegd en geschreven. Toch blijkt men niet verder te komen dan dat 'de grens bewaakt moet

worden' (Cardol & Haarsma, 2018) en neigt men over te hellen naar het bewaren en bewaken van professionele afstand.

De huidige evolutie in de welzijnssector, waarbij het marktdenken meer en meer voet aan de grond krijgt, wordt gekenmerkt door een zorg die efficiënt en meetbaar is (Raeymaeckers, 2016). Principes uit de private sector worden overgenomen. Dit managementdenken is resultaatgericht en eist gestandaardiseerde handelingskaders. Hulpverleners moeten taakgericht met de cliënten omgaan en hen zo snel mogelijk bedienen, laat staan dat er tijd en ruimte is om een unieke relatie op te bouwen.

Serrien (2018) meldt: "Dat menselijk contact is de laatste jaren geruisloos verdwenen." Eerdere onderzoeken wijzen echter uit dat het aangaan van een vertrouwensrelatie een belangrijk fundament is om de kansen op een geslaagd begeleidingstraject te vergroten (Verzaal, 2002;

Verdoorn & van Vulpen, 2011; Buijten, 2017; van Vulpen & Verdoorn, 2019).

Wat houdt ons dan tegen? We verwachten dat cliënten¹ zich tot op het bot blootgeven, meer nog: we eisen dat ze hun hart en ziel op tafel leggen, het zogenaamde ‘noodzakelijke vertrouwen’. Het minste wat de hulpverlener kan doen, is zichzelf laten zien als mens, een mens met eigen zekerheden én twijfels, met krachten én kwetsbaarheden. Pas dan kan sprake zijn van een streven naar een gelijkwaardige relatie en wordt de relatie niet enkel herleid tot hulpverlener versus hulpvrager, maar ga je een verbinding aan van mens tot mens. Wie zich laat zien aan de ander, nodigt de ander uit om zichzelf te tonen (Brinkman, 2004).

De presentiebenadering, waarbij de relatie centraal staat, sluit hier mooi bij aan. Andries Baart (2001), de grondlegger van de presentietheorie, benadrukt het belang van aandacht: “Aandacht is de kiem van elke relatie, en daaruit zal een mens ontstaan” (Baart, 2006, in Buijten, 2017, p. 94). Presentie staat dan tegenover distantie.

Vanuit een professionele distantie leren hulpverleners nog al te vaak om niet in de problemen te geraken door de relatie die ze aangaan. “Presentiegericht werken gaat niet over het weg laten vallen van grenzen, maar over het herijken ervan. Je bent er allereerst als persoon, als mens, en dan pas als professional” (Wilken & den Hollander, 2019, p. 70).

Iemand wordt pas ‘cliënt’ omdat hij (of iemand uit zijn omgeving) een probleem ervaart en formele hulp nodig heeft. Er is dan überhaupt geen sprake van een volledige wederkerigheid. De relatie tussen hulpverlener en cliënt hoeft ook geen vriendschapsrelatie te zijn.

Dubbeldam en Mooren (2012) beschrijven afstand en nabijheid als ‘een oneindige dans van verwijdering en toenadering’. Distantie en betrokkenheid vormen een polair spanningsveld en zijn afhankelijk van de context, persoonlijke

factoren en de behoeften van de cliënt (Maes, 2007).

Het is telkens opnieuw een boeiende uitdaging om met deze tweespalt om te gaan. Het streven naar een authentieke en nabije relatie kan echter voor ethische dilemma’s zorgen, net omwille van de dualiteit van de relatie: enerzijds ga je een persoonlijk engagement aan met jezelf als tool, anderzijds heeft deze relatie slechts bestaansrecht vanuit een professioneel oogpunt én is ze eindig (Wollants, Missiaen & Leys, 2006).

Maar hoe moet het dan, ingaan op de hulpvraag en een vertrouwensrelatie opbouwen? Hoe blijf je betrokken zonder de problemen mee naar huis te nemen (Cardol & Haarsma, 2018)? Hoe vind je die balans?

Dit is geen pure kennis, maar vraagt een authentieke basishouding van de hulpverlener, waarbij je enkel kan terugvallen op een aantal richtlijnen en niet enkel je hoofd, maar vooral je hart laat spreken.

Het KEUVEL-kader

Geïnspireerd door eigen praktijkervaringen introduceer ik het KEUVEL-kader, dat verder vorm kreeg door uitgebreide literatuurstudie ter zake. Het is een leidraad om met de nodige expertise een warme relatie aan te gaan. Laat ik het maar ‘deskundig keuvelen’ noemen.

‘Keuvelen’ betekent gezellig en vertrouwelijk praten met elkaar (het woord keuvelen op zich straalt al een zekere gezelligheid uit). Deskundig keuvelen is dan de kunst om - met kennis en kunde in het achterhoofd - een vertrouwensband op te bouwen, waarbij je als hulpverlener naast en nabij de cliënt staat.

Figuur 1 toont de pijlers van het KEUVEL-kader, die de bouwstenen weergeven voor een relationele en nabije basishouding.

---

¹ Het liefst gebruik ik het woord ‘cliënt’ niet: het vindt zijn oorsprong in de Romeinse tijd waarbij een cliens was aan een patriciër of patroon verbonden, volgzame burger was die van zijn patroon afhankelijk was (van Vulpen & Verdoorn, 2019). Navraag in het werkveld leert me dat er

nog steeds geen alternatief is gevonden om de gelijkwaardigheid van de relatie uit te drukken en de term cliënt als het meest neutrale wordt beschouwd, waardoor ik de medemens die ondersteuning behoeft, als cliënt benoem.

Figuur 1: het KEUVEL-kader

bouwstenen	
K	<u>k</u> racht en <u>k</u> wetsbaarheid als <u>k</u> unst
E	<u>e</u> igen regie vanuit een <u>e</u> mpowerende houding
U	<u>u</u> itnodigend en <u>u</u> niek
V	<u>v</u> eiligheid en <u>v</u> erbinding vanuit <u>v</u> ertrouwen
E	<u>e</u> mpathie vanuit <u>e</u> chtheid
L	<u>l</u> iefdevol (als zorgzaam en aandachtsvol) door een <u>l</u> uisterende houding

K = Kracht en kwetsbaarheid als kunst

Kracht en kwetsbaarheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Door de persoon niet enkel te reduceren tot het probleem, maar naar hem te kijken met een open en holistische blik als totale persoon, komen krachten naar boven waar hij zelf geen zicht (meer) op heeft. Deze krachten worden (weer) zichtbaar gemaakt en bieden hierdoor een tegengewicht aan kwetsbaarheden waarmee de persoon worstelt (Rapp & Goscha, 2012).

Kwetsbaarheid moet niet alleen gezien worden als een individuele broosheid, het is eerder door een samenspel met externe omstandigheden dat mensen in een kwetsbare positie terechtkomen. Het exploreren van krachten zorgt ervoor dat iemand zo goed mogelijk kan reageren op die kwetsbaarheden.

Doordat ook de hulpverlener zich kwetsbaar opstelt en zich niet profileert als een almachtige, ontastbare en alleswetende persoon, wordt de cliënt gestimuleerd en uitgenodigd om zichzelf open te stellen.

Het is net in die kwetsbaarheid dat de kracht schuilt om te komen tot een gelijkwaardige positie, door de relatie van mens tot mens, door relationele veerkracht als uitgangspunt te nemen in de relatie. “Deze relationele veerkracht gaat over de kwetsbaarheid van emotionele responsiviteit durven aangaan (in plaats van controle houden), in staat zijn tot het

vragen en geven van steun (in plaats van eenzijdigheid), vertrouwen in de relatie (in plaats van zelfvertrouwen), wederzijdse empowerment (in plaats van de uitoefening van macht over een ander) en relationeel bewustzijn (in plaats van zelfbewustzijn)” (Jacobs, 2010, p. 26).

E = Eigen regie vanuit een empowerende houding

Wanneer we de persoon in zijn eigen-waarde willen laten, hebben we oog voor de eigen krachten van de cliënt. Het werkwoord ‘to empower’ wordt vertaald als ‘in staat stellen’: mensen in staat stellen, het mogelijk maken om vanuit hun krachten en mogelijkheden eigen regie te laten nemen. Dit betekent dat we ervan uitgaan dat hij autonoom kan denken, handelen en doen.

Autonomie krijgt echter pas vorm in relatie met anderen, autonomie in verbondenheid. In deze relatie is het aan de hulpverlener om zich een empowerende houding aan te meten, die berust op de drie pijlers: krachtgericht (zie voorgaande), betekenisgericht en dialooggestuurd (Ravelli, van Doorn & Wilken, 2009). Wat iemand waardevol vindt, welke betekenis iemand geeft aan een situatie, wat diens levensgeschiedenis is en welke behoeften iemand heeft, komen ter sprake in dialoog.

Dialoog is meer dan alleen luisteren naar een monoloog van een ander en reacties sluiten aan op het verhaal van de ander. Bij dialoog is de

hulpverlener betrokken op de persoon waar hij naar luistert en leert hij zijn betekenissen kennen, zijn waarden, zijn levensgeschiedenis. Maar in de dialoog leert de persoon zichzelf ook kennen. Door de interactie, door de dialoog, door te benoemen wat voor hem belangrijk is, door het vertellen van zijn levensverhaal, bouwt de persoon zijn eigen verhaal weer op, stelt hij zijn eigen levensgeschiedenis weer samen en leert hij wat betekenisvol is voor hem (Demesmaeker & Van Tongel, 2021).

U = Uitnodigend en uniek

Als hulpverlener neem je bij de eerste ontmoeting een uitnodigende houding aan, door je gastvrij, betrokken en bekommerd op te stellen. De kunst bestaat erin om in die ontmoeting de achterliggende kennis en kunde van een warme en nabije basishouding in te zetten. De hulpverlener zal reeds tijdens de eerste ontmoeting contact maken met de cliënt.

Contact betekent aanraking, voeling, verbinding. Het gaat over: samen-raken (wat het fysieke aanraken overstijgt): ik raak jou, jij raakt mij. Echt contact maken, is jezelf verplaatsen in de ander en je aandacht erbij houden (Demesmaeker, 2020).

De cliënt wordt au sérieux genomen in hoe hij gebeurtenissen ervaart. Het gaat over 'de Ander begrijpen vanuit de Ander', zoals Levinas (1961) het mooi samenvat. Dit begrijpen is enkel mogelijk door te starten bij de ander, op een open en onbevooroordeelde wijze. Door toenadering begeven we ons zo nabij mogelijk bij de cliënt.

De hulpverlener zet de deur open, zodat de cliënt uitgenodigd wordt om zijn verhaal te delen. Een verhaal dat uniek is en ook zo bekeken moet worden. Geen twee verhalen zijn dezelfde, geen enkele persoon geeft dezelfde betekenis of wordt op dezelfde manier beleefd, ook al lijken er veel gemeenschappelijkheden te zijn. Elke cliënt én elke hulpverlener is uniek, met hun eigen achtergronden, kenmerken en behoeften. Dit maakt ook elke relatie weer uniek: de eigenheid en waardigheid komen pas ten volle tot hun recht als hulpverlener en cliënt

vanuit de relatie samen het begeleidingspad bewandelen.

V = Veiligheid en verbinding vanuit vertrouwen

De cliënt ervaart veiligheid wanneer hij merkt dat de hulpverlener betrouwbaar en te vertrouwen is (van Vulpen & Verdoorn, 2019). Het is in die veiligheid dat hij kan groeien en zichzelf kan zijn. Vertrouwen geven en krijgen is een gift die plaatsvindt tussen gelijken.

Gezien de asymmetrische relatie tussen hulpverlener en cliënt, moet vertrouwen gelezen worden als 'betrouwbaar zijn', waarbij het gaat over erkenning geven en vertrouwelijk omgaan met de informatie (Buijten, 2017). Als je vertrouwen wil winnen, zal je eerst vertrouwen moeten geven.

In plaats van controle te willen hebben, vertrek je vanuit het vertrouwen dat de persoon, ondanks de problemen, zelf de kracht en de oplossing heeft om met zijn probleem om te gaan. Vanuit een houding van niet-weten en een oprechte nieuwsgierigheid exploreer je deze krachten, krachten die veelal omwille van zowel persoonlijke als omgevingsfactoren ondergesneeuwd zijn.

“Wat is het basissubstraat van elk hulpverleningsproces? Een hulpvrager drukt impliciet of expliciet zijn vertrouwen uit, dat een bepaalde voor hem belangrijke aangelegenheid met kiesheid en bekwaamheid behandeld zal worden. Ik kan mij als hulpverlener alleen maar 'verbinden' om mij naar best vermogen in te spannen” (Herman, z.j.).

Vertrouwen opbouwen doe je niet alleen door te praten (of keuvelen), maar door samen alledaagse dingen te doen, zowel praktisch als creatief, bijvoorbeeld door samen de vaat te doen of een wandeling te maken. Zo leer je elkaar op een ongedwongen manier kennen, waarbij niets moet. De verhalen komen dan vanzelf wel (van Vulpen & Verdoorn, 2019).

E = Empathie vanuit echtheid

Een synoniem voor empathie is inlevingsvermogen: de andere aanvoelen zoals hij het

zelf voelt. Je verplaatst je in de gevoels- en belevingswereld van de ander en doet een beroep op je voorstellingsvermogen: je hoeft niet hetzelfde te hebben meegemaakt om je te kunnen inleven. In empathische gesprekken kijkt de hulpverlener vanuit het perspectief van de cliënt en vraagt zich af: “Wat denk ik, wat wil ik, wat voel ik als ik mij inbeeld deze cliënt te zijn?” (Buijten, 2017, p. 41) en dit zonder goed- of afkeuring. Empathie voor de ander zorgt ervoor dat we kunnen afstemmen en aansluiten.

Het begrip ‘echtheid’ is voor interpretatie vatbaar. “Want wie bepaalt nu wat ‘echt’ is? Echtheid heeft te maken met eerlijkheid en dat je op iemand kunt vertrouwen” (Buijten, 2017, p. 94). En dat is nu net de basis van elke relatie. Dus waarom het niet doortrekken naar een samenwerkingsrelatie? Wat houdt ons tegen om ons te tonen zoals we ‘echt’ zijn, waarbij onze gedachten, gevoelens en ons handelen congruent zijn?

L = Liefdevol (als zorgzaam en aandachtsvol) door een luisterende houding

In de presentietheorie betekent aandacht ‘ontmoeting’ en ‘er zijn voor iemand’ (Baart, 2001). Een liefdevolle houding wordt gekenmerkt door aandacht hebben voor en zorgzaam omgaan met de ander. Deze aandachtige aanwezigheid krijgt vorm in het écht luisteren naar de ander, op een manier waarbij de hulpverlener ongehaast en onbezet is (Brinkman, 2004).

Met ongehaast wordt bedoeld dat je tijd maakt om de verbinding aan te gaan. Kunneman (2006) maakt een onderscheid tussen betekenis tijd en prestatie tijd. Prestatie tijd is de tijd die je doelrationeel maakt, met een voorspelbaar verloop, waarbij je vertrekt van een collectieve, instrumentele en strategische kijk op het handelen. De meetbaarheid en verzakelijking in de zorg zijn hierbij illustratief. Tegenover dit trajectmatig werken staat de procesmatige betekenis tijd: de existentiële betekenis van iemand zijn leven komt tot uiting in het individuele verhaal dat daarover verteld wordt. Deze betekenis tijd is niet in kloktijd te meten. Je kan pas écht open en ontvankelijk luisteren naar het verhaal, wanneer er

voldoende en ongehaast tijd en ruimte voor gemaakt wordt.

Onbezet houdt in dat je een houding aanneemt van niet-weten, zonder oordeel en met een open geest openstaat voor nieuwe indrukken, nieuwe verhalen. Dit gebeurt op een gelijkwaardige basis: de cliënt is expert van zijn eigen leven en samen met hem zoekt de hulpverlener geduldig naar de zin en de betekenis, naar wat écht de moeite waard is (Herman, z.j.). De band die zo opgebouwd wordt is het fundament voor een persoonlijk-professionele relatie.

Wanneer je in dialoog gaat, weet je niet op voorhand wat zich gaat aandienen. Het woord ‘dialoog’ betekent letterlijk ‘doorheen’ (dia) het ‘woord’ (loog). Dit verwijst naar een stroom van betekenissen die tussen ons door heen bewegen. In deze dialoog kan je komen tot nieuwe betekenissen en een gezamenlijke interpretatie van de werkelijkheid (Jacobs, 2010). Een dialoog is dan in eerste instantie niet een manier van spreken, maar van luisteren.

Nabeschuiving

Het KEUVEL-kader biedt handvatten om een warme samenwerkingsrelatie aan te gaan met mensen met een ondersteuningsvraag. Deze persoonlijk-professionele relatie wordt gezien als een engagement: beide partijen gaan een commitment aan om de ander te zien als iemand met dezelfde menselijke basisbehoeften (Wilken & den Hollander, 2019).

De weergegeven bouwstenen zijn een pleidooi om de kaart te trekken van professionele nabijheid. Mede door een aantal evoluties in de zorg, zoals vermaatschappelijking en efficiëntiedenken, dienen we ons te behoeden om het KEUVEL-kader instrumenteel in te zetten. Het ‘contact’ maakt dan plaats voor het ‘contract’ en kwaliteitsvol werken wordt synoniem voor algoritmisch werken: elke handeling wordt geregistreerd en beargumenteerd en het resultaat moet voorspelbaar zijn (Tsui & Cheung, 2004; Herman, z.j.).

Kunneman (2006, in Herman, z.j.) vergelijkt een geïnstrumentaliseerde of gemechaniseerde relatie metaforisch met een broodrooster: “De

persoon van de deskundige wordt methodisch ingezet, als een instrument dat de empathische warmte produceert die voor de behandeling noodzakelijk is. En als de behandeling voorbij is, kan de stekker weer uit het stopcontact” (Kunneman, 2006, p. 20).

Het uitgangspunt is en blijft principieel de relatie die doelgericht en betrouwbaar is (Stas, Verbruggen & Vlaeminck, 2019). Dit wil geenszins zeggen dat er geen grenzen gesteld mogen worden: het is echter de kunst om vanuit de kennis én de kunde in elke unieke relatie nabij contact en ontmoeting te faciliteren als basis voor een geslaagd begeleidingstraject. De kwaliteit van deze relatie hangt af van de aansluiting en de afstemming tussen hulpverlener en cliënt.

“Hoe groter de afstand, hoe minder betekenisvol je bent. Je moet proberen om steeds nabij te zijn en aansluiting te zoeken. Pas door dichtbij te komen, weet je wat er zich in het leven van anderen afspeelt, wat hem bezighoudt [...] Dan kijk je naar wat je te bieden hebt, je graaft in je kennis, diept tools en methodieken uit je rugzak. Alleen vanuit zo’n afstemming kan je als frontliniewerker het verschil maken. Er is maar één nuttige afstand: de reflectieve. Want door die afstand hou je je kop erbij en waai je niet met alle winden mee” (Baart, 2019, in Stas e.a., 2019, p. 31).

De nabije hulpverlener zal ongetwijfeld zichzelf tegenkomen. Door zich kwetsbaar op te stellen en door de cliënt ‘dicht’ te laten komen, wordt een spiegel voorgehouden van zijn kwaliteiten én valkuilen. Reflectie zorgt voor een evenwicht tussen doordacht en spontaan denken, voelen en handelen. Dit is een aanzet tot sociale reflexiviteit, waarbij de hulpverlener “het vermogen heeft om te reflecteren op het eigen handelen in relatie tot het handelen van anderen” (Linders & Feringa, 2015).

Het is in de verbondenheid met de cliënt dat pure kwaliteit kan ontluiken (Ofman, 2017). “Kwaliteit zonder echte verbinding is inhoudsloos. Een verbinding met anderen kan alleen ontstaan vanuit een fundamentele verbinding met zichzelf” (Herman, z.j.).

”Het hoofd van sociale professionals is altijd bezig, denkt terwijl het doet, signaleert, toetst, wikt en weegt.

Het hart van sociale professionals spreekt, zit op de juiste plaats, klopt voor de cliënt, is vervuld, betrokken, staat in vuur en vlam, en klopt sneller.”

Brok en Vollbracht (2015)

Referenties

- Baart, A. (2001). *Een theorie van de presentie*. Utrecht: Boom Lemma.
- Baart, A. (2019). *Als sociale professional moet je nabij zijn*. Geraadpleegd via <https://sociaal.net/verhaal/andries-baart-presentie/>
- Brinkman, F. (2004). *Presentie in de praktijk. Een verkenning in de maatschappelijke opvang*. Utrecht: NIZW.
- Brok, M., & Vollbracht, E. (2015). *Werken met hoofd, hart en handen. Kracht van de sociale professional*. Amsterdam: SWP.
- Buijten, B. (2017). *Relatiegerichte begeleiding*. Bussum: Coutinho.
- Cardol, G., & Haarsma, L. (Red.) (2018). *Verandering door verbinding. Handvatten voor de praktijk van de jeugdprofessional*. Bussum: Coutinho.
- Demesmaeker, G. (2020). *Veranderd leven, veranderd netwerk, veranderde krachten. Over samenwerken met het netwerk en het krachtenperspectief als handelingskader bij personen met een niet-aangeboren hersenletsel*. Gijzegem: Sig.
- Demesmaeker, G., & Van Tongel, W. (2021). *Sociale Inclusie-Seminarie Community Care*. [syllabus]. Antwerpen: AP Hogeschool.
- Dubbeldam, A., & Mooren, J-H. (2012). Afstand en nabijheid. Een oneindige dans van verwijdering en toenadering. *Tijdschrift Geestelijke Verzorging*, 15 (67), 12-20.
- Herman, S. (z.j.). *Mag het ietsje meer zijn? Over de instrumentalisering van de methodische hulpverlening, of het verschil tussen noten spelen en muziek maken*. Geraadpleegd via <https://www.vlaamswelzijnsverbond.be/intersectoraal/cez/themas/verzakelijking>

Jacobs, G. (2010). *Professionele waarden in kritisch dialoog. Omgaan met onzekerheden in educatieve praktijken*. Tilburg: Fontys Hogescholen.

Kunneman, H. (2006). *Van theemutscultuur naar walkman-ego. Contouren van postmoderne professionaliteit*. Boom: Meppel.

Levinas, E. (1961). *Totaliteit en oneindigheid*. Amsterdam: Boom.

Linders, L., & Feringa, D. (2015). *Sociaal reflecteren voor de nieuwe social worker*. Geraadpleegd via <https://www.socialelvraagstukken.nl/sociale-praktijk/-sociaal-reflecteren-voor-de-nieuwe-social-worker/>

Maes, J. (2007). *De hulpverlener: tussen afstand en nabijheid*. Geraadpleegd via <https://johanmaes.co/app/uploads/2020/11/De-hulpverlener-tussen-A-en-NA.pdf>

Ofman, D. (2017). *Bezieling en kwaliteit in organisaties*. Utrecht: Servire.

Raeymaeckers, P. (2016). *Het wit konijn van vermarkting. Netwerken als strategie voor het sociaal werk*. Geraadpleegd via <https://sociaal.net/opinie/wit-konijn-vermarkting/>

Rapp, R.M., & Goscha, R.J. (2012). *Strengths-based care management*. New York: Guilford Publications.

Ravelli, A., van Doorn, L., & Wilken, J.-P. (2009). *Werk(en) met betekenis. Dialooggestuurde hulp- en dienstverlening*. Bussum: Coutinho.

Serrien, L. (2018). *Sociaal werk worstelt met bureaucratie*. Geraadpleegd via <https://sociaal.net/achtergrond/sociaal-werk-worstelt-met-bureaucratie/>

Stas, K., Verbruggen, A., & Vlaeminck, H. (2019). *Ethische knopen. Leidraad voor doordacht sociaal werk*. Kalmthout: Pelckmans Pro.

Tsui, M.S., & Cheung, F.C.H. (2004). Gone with the wind: The impacts of managerialism on human services. *British Journal of Social Work*, 34 (3), 437-442.

Van Vulpen, A., & Verdoorn, P. (2019). *De relatie. Persoonlijk contact als basis voor waardevolle zorg*. Amsterdam: SWP.

Verdoorn, P., & van Vulpen, A. (2011). *Werken aan kwaliteit van bestaan. Bouwstenen voor inclusief ondersteunen*. Amsterdam: Boom.

Verzaal, H. (2002). *Empowerment in de jeugdzorg. Onderzoek naar empowermentbevorderend gedrag van hulpverleners* [Academisch proefschrift]. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Wilken, J.-P., & den Hollander, D. (2019). *Handboek Steunend Relationeel Handelen. Werken aan herstel en kwaliteit van leven*. Amsterdam: SWP.

Wollants, G., Missiaen, C., & Leys, C. (Red.) (2006). *Ervaringsgerichte begeleiding van A tot Z*. Turnhout: Faculteit voor Mens en Samenleving.

Contact

Greet Demesmaeker
greet.demesmaeker@ap.be

Edda Janssens & Katrijn Van Acker

De Ontwarde draad

Intervisiespel over de emotionele ontwikkeling - clipbox en spelbord

ISBN: 9789044137996 • Prijs: € 75,00

Van een wild idee naar 'Ontwarde draad'

Het intervisiespel 'Ontwarde draad' is ontstaan vanuit de drive om de kennis rond sociaal-emotionele ontwikkeling en de methodiek van de draad van Gerrit Vignero te verspreiden. In de ondersteuning van kinderen, jongeren en volwassen cliënten merken we dat de aangereikte **tools en handvatten** steun bieden in de dagelijkse praktijk.

Het intervisiespel is bedoeld om een team te coachen om de draad te ontwarren en te ordenen. Op die manier komt men tot **een verbindend verhaal** over het kind of de volwassen cliënt.

Er wordt ingezoomd op de eerste drie draden: de begeleider trekt de draad, de hechte draad en de lus in de draad. Via het spel krijgt men zicht op het **hechtingstraject en de verbinding** tussen het kind of de volwassen cliënt met zijn zorgfiguren.

Uit de inhoud:

Deze Clipbox Bevat

- Het spelbord 'ontwarde draad'
- Een dobbelsteen
- 57 vraagkaarten
- 16 jokerkaarten
- 8 rode en 8 blauwe draadkaarten
- Een notablokje:
o zo belangrijke weetje en waarmee
ga ik oefenen?
- Het werkschema van de draad
- Mijn stuurdraad als zorgfiguur.

Gerrit Vignero

Ontwarring en ordening van de draad

Verbindend werken met cliënten met probleemgedrag

ISBN: 9789044138047 • Aantal Pagina's: 318 • Prijs: € 42,00

In het werkveld van de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking zijn de ontwikkelingspsychologie en -pedagogie erg belangrijk om antwoorden te vinden op eenvoudige en complexe opvoedings- en begeleidingsvragen. 'De draad' is een indeling van de ontwikkeling in een aantal stappen, vrij vertaald in typen draden. Het is een metafoor voor hechting en voor de verbinding tussen mensen die groeit door de verschillende ontwikkelingsstappen heen. Anders dan in ontwikkelingspsychologie gaat het daarbij niet alleen om de ontwikkelingsfasen van de cliënt, maar om de verbondenheid met zijn zorgfiguren.

Dit is het derde boek over 'de draad'. Het is een praktijkboek, geworteld in de twee eerste boeken. Van een metafoor werd 'de draad' een model en een methode om cliënten te bespreken en gepaste ingangen te zoeken. Het boek wil helpen om een interpretatie voor het gedrag van een cliënt te vinden die hem recht doet. Orthopedagogen, psychologen en begeleiders kunnen het gebruiken in hun handelingsplanning, bij de bespreking van cliënten, in het zoeken naar antwoorden bij moeilijk gedrag en in vastlopende situaties.

Dit boek biedt enerzijds 'ontwarring' als handleiding bij de methode 'de draad' om het verbindende verhaal van de cliënt en zijn begeleider, ouder of leerkracht te helpen schrijven. Het wil anderzijds 'ordering' aanreiken met concrete handvatten om anders met (probleem) gedrag van cliënten om te gaan.

Meer info over deze en andere publicaties?
www.garant-uitgevers.eu